

Sygn. akt IV KK 75/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 sierpnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Cesarz (przewodniczący)
SSN Zbigniew Puskarski (sprawozdawca)
SSN Andrzej Ryński

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna
w sprawie **P. C.**

skazanego z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu
narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 224, z późn. zm.) i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 17 sierpnia 2016 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 4 września 2015 r., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w T.
z dnia 25 października 2013 r.

**1. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do
ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi
Okręgowemu w K.;**

**2. zarządza zwrócenie skazanemu uiszczonej opłaty od
kasacji w kwocie 450 (czterysta pięćdziesiąt) zł.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w T. wyrokiem z dnia 25 października 2013 r., uznał P. C. za winnego popełnienia szeregu przestępstw określonych w kilku przepisach ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 224, z późn. zm.) i po wymierzeniu kar jednostkowych orzekł wobec oskarżonego karę łączną 2 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności, nadto środki karne. Na mocy art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary łącznej zaliczył oskarżonemu okres zatrzymania i tymczasowego aresztowania od dnia 19 lipca 2012 r. do dnia 13 lutego 2013 r., uznając orzeczoną karę łączną pozbawienia wolności za wykonaną w tej części.

Od wyroku tego apelację złożył obrońca P. C. Zaskarżył wyrok w części dotyczącej wymiaru kary i zarzucając:

„1. obrazę przepisów prawa materialnego:

- art. 53 k.k. poprzez przekroczenie przy wymiarze kary relacji między dolegliwością kary a stopniem winy oskarżonego oraz nie biorąc pod uwagę celów zapobiegawczych i wychowawczych w stosunku do oskarżonego. Wymierzenie kary dwóch lat i dwóch miesięcy jest zabiegiem sztucznym uniemożliwiającym rozważania Sądu I instancji w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary,

- art. 69 § 1 i 2 k.k.;

2. rażąco niewspółmiernej kary w stosunku do przypisanych oskarżonemu czynów”,

wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez „obniżenie wymierzonej kary pozbawienia wolności i warunkowe zawieszenie jej wykonania”, względnie „uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania”.

Sąd Okręgowy w K., po rozpoznaniu apelacji, wyrokiem z dnia 25 lutego 2014 r., zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, uznając apelację za oczywiście bezzasadną.

Od wymienionego wyroku kasację złożył obrońca P. C. i zarzucając:

„1. obrazę przepisów prawa materialnego:

– art. 53 k.k. poprzez przekroczenie przy wymiarze kary relacji między dolegliwością kary a stopniem winy oskarżonego oraz nie biorąc pod uwagę celów

zapobiegawczych i wychowawczych w stosunku do skazanego. Wymierzenie kary dwóch lat i dwóch miesięcy jest zabiegiem sztucznym uniemożliwiającym rozważania Sądu I instancji w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary,

– art. 69 § 1 i 2 k.k. poprzez »sztuczny zabieg« dokonany przez Sąd I instancji polegający na tym, że wymierzona kara powyżej dwóch lat przekreśla możliwość rozważania w przedmiocie jej warunkowego zawieszenia, względnie możliwość warunkowego jej zawieszenia po dwukrotnym jej odroczeniu;

2.rażące naruszenie przepisów postępowania poprzez przyjęcie, iż P. C. był uprzednio karany mimo iż upłynął okres warunkowego zawieszenia wykonania kary, który skutkuje tym, że skazanego uważa się za niekaranego”,

wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, celem sprawdzenia okoliczności podniesionej w apelacji i na rozprawie odnośnie faktu uprzedniej niekaralności.

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2015 r., sygn. akt IV KK 401/14, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Krytycznie odniósł się do zarzutu z pkt 1. kasacji, wskazując, że w istocie jest on niedopuszczalnym na tym etapie postępowania zarzutem rażącej niewspółmierności kary, natomiast za zasadny uznał zarzut z pkt 2. kasacji, stwierdzając, że Sąd odwoławczy nie rozpoznał należycie podniesionego w apelacji zarzutu rażącej niewspółmierności kary. Wynikało to z faktu, że organ *ad quem* podzielił pogląd Sądu I instancji, iż za surowszym potraktowaniem skazanego przemawia m.in. jego wielokrotna (według danych z Krajowego Rejestru Karnego pięciokrotna) karalność, chociaż bliższa analiza tego zagadnienia prowadzi do wniosku, że doszło do zatarcia części skazań. Sąd Najwyższy podkreślił, że „Sąd Okręgowy rozpoznając apelację obrońcy P. C. miał obowiązek zbadać, czy skazania wymienione w danych o karalności już się zatęły i ustalić, jak w dacie wyrokowania przedstawia się sytuacja co do karalności P.C”.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 4 września 2015 r., tak jak poprzednio utrzymał w mocy wyrok Sądu I instancji.

Prawomocny wyrok Sądu odwoławczego, „w części dotyczącej wymiaru kary” (doprecyzowanie o tyle bezprzedmiotowe, że wyrok odnosił się tylko do wymiaru kary), zaskarżył kasacją obrońca skazanego. Zarzucił:

„1. rażące naruszenie prawa materialnego, mogące mieć wpływ na treść orzeczenia, a to przepisów:

- art. 53 k.k. poprzez przekroczenie przy wymiarze kary relacji między dolegliwością kary a stopniem winy oskarżonego oraz nie biorąc pod uwagę celów zapobiegawczych i wychowawczych w stosunku do oskarżonego. Wymierzenie kary dwóch lat i dwóch miesięcy jest zabiegiem sztucznym uniemożliwiającym rozważania Sądu I instancji w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary,

- art. 69 § 1 i 2 k.k. poprzez »sztuczny zabieg« dokonany przez Sąd I instancji polegający na tym że wymierzona kara powyżej dwóch lat przekreśla możliwość rozważania w przedmiocie jej warunkowego zawieszenia względnie możliwość warunkowego jej zawieszenia po dwukrotnym jej odroczeniu,

- art. 106 k.k. - poprzez błędne przyjęcie że oskarżony był dwukrotnie karany, gdy tymczasem zgodnie z treścią cytowanego przepisu z chwilą zatarcia skazania - co ma miejsce w przypadku tego skazanego - uważa się je za niebyłe.

2. rażące naruszenie przepisów postępowania które miało istotny wpływ na treść orzeczenia tj.:

a) art. 433 § 2 k.p.k. poprzez:

- błędne przyjęcie, iż skazany nie wykonał wpłaty nawiązki w sprawie II K .../05 toczącej się przed Sądem Rejonowym w M., podczas gdy skazany nie występował w takiej sprawie lecz w sprawie o sygnaturze II K .../04 i w tej sprawie nawiązkę uiścił.

b) art. 424 § 2 k.p.k. poprzez zamieszczenie rozważań w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku na temat uprzedniej karalności skazanego. Bowiem jak wynika z uzasadnienia 3 wyroki uległy zatarciu a z przedstawionych w niniejszej kasacji dowodów wynika, iż skazany w sprawie II K .../04 uiścił nawiązkę a więc wyrok uległ zatarciu, a w sprawie wymienionej w uzasadnieniu wyroku w Wielkiej Brytanii North East Hampshire Magistratem brak jest w aktach sprawy dowodów, że P. C. został skazany bowiem brak jest odpisu wyroku. Nadto z treści zapisu w

karcie karnej nie wynika czy P. C. popełnił wykroczenie czy też występki, oraz brak jest analizy czy wg prawa obowiązującego na Wyspach Brytyjskich skazanie to nie uległo zatarciu.

c) art. 457 § 3 k.p.k. poprzez brak wyjaśnienia w oparciu o jakie dokumenty, wyroki zostało przyjęte iż P. C. był dwukrotnie skazany podczas gdy wyrok w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym w M. o sygnaturze II K .../04 uległ zatarciu. Natomiast w sprawie toczącej się przed Sądem w Wielkiej Brytanii orzeczonej wyrokiem North East Hampshire Magistratem (powinno być, także w pkt b: Magistrates – uwaga SN) w której to Sąd Okręgowy przyjmuje iż skazany nie uregulował grzywny, obrońca skazanego ustalił w tymże Sądzie iż takie postępowanie według rejestrów tego Sądu nie miało miejsca”.

Wskazując na powyższe, obrońca wniósł o „uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania celem sprawdzenia okoliczności podniesionej w apelacji i na rozprawie odnośnie faktu uprzedniej niekaralności”. Do kasacji dołączył kserokopie: wyroku Sądu Rejonowego w M. z dnia 28 lipca 2005 r., sygn. akt II K .../04, skazującego P. C. i orzekającego wobec niego m.in. nawiązkę w kwocie 300 zł na rzecz Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej, datowanego 18 kwietnia 2006 r. potwierdzenia uiszczenia tej nawiązki (na rozprawie kasacyjnej obrońca oryginału tego dokumentu jednak nie był w stanie okazać) oraz tłumaczenia na język polski wydruku korespondencji mailowej prowadzonej z osobą o nazwisku M. S., określaną jako urzędnik administracyjny Sądu Magistrackiego w A.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w K. wniósł o jej oddalenie, natomiast odmienne stanowisko zajął na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej, który poparł kasację w zakresie zarzutu rażącego naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisu art. 457 § 3 k.p.k. i przyłączył się do zawartego w niej wniosku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja, chociaż sporządzona w sposób nasuwający daleko idące zastrzeżenia – wręcz niezrozumiałe było podniesienie przez skarżącego zarzutów naruszenia art. 53 i art. 69 § 1 i 2 k.k. w sytuacji, gdy przy rozpoznaniu pierwszej kasacji Sąd Najwyższy obszernie wskazał na ich wadliwość – trafnie podniosła

jednak zarzut rażącego naruszenia przez Sąd odwoławczy art. 457 § 3 k.p.k., co musiało prowadzić do uwzględnienia skargi. Powtórne uchylenie wyroku wydanego w sprawie nieskomplikowanej nasuwa krytyczne uwagi odnośnie do staranności procedowania przez organ *ad quem*, który wszak otrzymał jasne wytyczne Sądu Najwyższego co do dalszego postępowania. Odczytał je prawidłowo, skoro w uzasadnieniu wyroku stwierdził m.in., że „niezbędnym było zbadanie przez Sąd Odwoławczy, czy – gdy mieć na względzie to, że uprzednia wielokrotna karalność oskarżonego miała w realiach tej sprawy znaczący wpływ na wymiar kary orzeczonej wobec oskarżonego – w dacie wyrokowania przez Sąd Odwoławczy w niniejszej sprawie, oskarżony w dalszym ciągu był osobą wielokrotnie (5-krotnie, jak wskazał Sąd I instancji) karaną, tj. czy od momentu wyrokowania przez Sąd Rejonowy nie doszło do zatarcia któregośkolwiek ze skazań istniejących po stronie skazanego a nie ulega przecież wątpliwości, iż okoliczność tą Sąd Odwoławczy winien mieć na uwadze z urzędu” (s. 6 uzasadnienia). Wskazując na powinność poczynienia w tej materii prawidłowych ustaleń, Sąd Okręgowy nie podjął jednak koniecznych czynności, które pozwoliłyby zadanie to zrealizować. Poprzestał natomiast na stwierdzeniach arbitralnych, nieopartych na przekonującym wywodzie. Analizując, czy w dacie wyrokowania skazania P. C. wykazane w aktualnej informacji udzielonej przez Krajowy Rejestr Karny (KRK) – k. 784-785 – uległy zatarciu, doszedł do przekonania, że „w dacie rozpoznania sprawy przez Sąd Okręgowy w dniu 4 września 2015 r. apelacji obrońcy oskarżonego od wyroku Sądu Rejonowego oskarżony P. C. był osobą uprzednio 2-krotnie karaną a mianowicie wyrokami w sprawach II K .../05 (Sądu Rejonowego w M.) oraz [...] (North East Hampshire Magistrates – sąd brytyjski; oba uzupełnienia - SN). W sprawie II K .../05 P.C. nie wykonał orzeczonego wobec niego środka w postaci nawiązki na cel społeczny, natomiast w sprawie [...] P. C. nie uiścił orzeczonej (...) grzywny”. Nie jest wszakże jasne, bowiem uzasadnienie wyroku tego nie tłumaczy, na czym organ *ad quem* oparł ustalenie, że oskarżony nie uiścił wspomnianych należności. Należy zauważyć, że niezależnie od tego, iż nie wykazał lojalności wobec sądu obrońca, nie przedstawiając na rozprawie odwoławczej dowodu uiszczenia nawiązki przez oskarżonego, nie było przeszkód, by dokonać sprawdzenia w tym zakresie, zwłaszcza że, jak stwierdził sam Sąd Okręgowy, ciążył na nim obowiązek

działania z urzędu. W takim wypadku doszłoby również do ustalenia, że wobec P. C. Sąd Rejonowego w M. dniu 28 lipca 2005 r. (data wymieniona w informacji KRK) wydał wyrok w sprawie II K .../04, a nie II K .../05. Gdy chodzi o wyrok sądu brytyjskiego, według informacji KRK P. C. został skazany za „prowadzenie pojazdu mech. pod wpływem nadmiernej ilości alkoholu” na „100.00 grzywny” (zapewne chodzi o kwotę wyrażoną w funtach), nadto orzeczono wobec niego zakaz prowadzenia pojazdów na okres 16 miesięcy. Wspomniano, że Sąd odwoławczy nie podał, na jakiej podstawie uznał, że oskarżony nie uiścił tej grzywny, trudno też, w świetle art. 114a § 1 i 2 k.k., odmówić skarżącemu racji, gdy wskazuje, że przed zaakcentowaniem faktu wspomnianego skazania Sąd *ad quem* powinien rozważyć, czy przypisany oskarżonemu czyn jest przestępstwem także w świetle prawa brytyjskiego oraz, w razie pozytywnego w tym względzie ustalenia, rozważyć, jakie są przesłanki zatarcia skazania na gruncie wspomnianego prawa (zob. art. 114a § 2 pkt 2 k.p.k.). W tym stanie rzeczy nie było uprawnione uznanie przez Sąd Okręgowy, iż w dacie rozpoznania apelacji oskarżony „był osobą wielokrotnie bo aż 2-krotnie karaną (...)”. Na marginesie wypada zauważyć, że dyskusyjne wydaje się traktowanie dwukrotnej karalności jako karalności wielokrotnej. Nawiązując natomiast do twierdzenia skarżącego, iż poczynił ustalenie, że w wymienionym przez KRK sądzie brytyjskim nie toczyło się postępowanie wobec P. C., celowe będzie odnotować, że twierdzenie to nasuwa wątpliwości, bowiem nie jest pewne, czy North East Hampshire Magistrates jest tożsamy z Sądem Magistrackim w A., do którego skierowano pytanie, nadto w korespondencji podano sygnaturę akt [...], różniącą się od sygnatury wykazanej w informacji KRK. Sama zaś korespondencja sprawia wrażenie niezakończonej.

Stwierdzone uchybienie, polegające na nienależytym rozważeniu przez Sąd odwoławczy kwestii zatarcia skazań, wypada uznać za rażące i mogące mieć istotny wpływ na treść wyroku. Nie jest bowiem wykluczone, że prawidłowe wyjaśnienie wspomnianej kwestii doprowadziłoby Sąd do wniosku, iż P. C. nie może być uznany za osobę karaną, tym bardziej wielokrotnie, która to okoliczność była traktowana jako rzutująca na wymiar kary i ocenę podniesionego w apelacji zarzutu jej rażącej niewspółmierności.

W świetle art. 436 k.p.k. zbędne było odnoszenie się do innych zarzutów kasacji. Należy jednak powtórzyć, że została ona sporządzona w sposób daleki od doskonałości. Jej autor nie powinien ponawiać zarzutów, do których wcześniej krytycznie odniósł się Sąd Najwyższy, nie trafnie upatrywał naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. w błędnym przyjęciu, że skazany nie uścił nawiązki orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w M., nie trafnie także wskazał na naruszenie art. 424 § 2 k.p.k., który to przepis mógłby dotyczyć uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego, gdyby ten we własnym zakresie kształtował wymiar kary, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca. Z pewnością nie prowadziło też do obrazy wspomnianego przepisu „zamieszczenie rozważań w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku na temat uprzedniej karalności skazanego”. W świetle zaleceń Sądu Najwyższego zamieszczenie takich rozważań było wręcz obowiązkiem Sądu II instancji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy zbada, tym razem rzeczywiście wnikliwie, czy doszło do zatarcia tych skazań, które wcześniej uznał za niezatarte. W razie trudności w ustaleniu, czy doszło do zatarcia skazania wynikającego z orzeczenia sądu brytyjskiego, weźmie pod uwagę unormowanie ujęte w art. 114a § 3 k.p.k., względnie, zwłaszcza, gdy potwierdzone zostanie zatarcie skazania w sprawie II K .../04, rozważy, czy ustalenie co do aktualności skazania przez sąd brytyjski jest okolicznością istotną dla oceny zarzutu apelacji. Mając na uwadze przedstawione motywy, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku, na podstawie art. 527 § 4 k.p.k. zarządzając zwrócenie skazanemu uiszczonej opłaty od kasacji.

kc